

POLJSKO SLOVSTVO.

»**Wierna Rózia**« czyli zwycięstwo wiary katolickiej. Powieść z obecnego czasu tłumaczył Karol Miarka. Wydanie drugie. Bytom G. Sz. Nakładem i drukiem wydawnictwa Katolika. 1889. — Lepa povest uči, da ni dobro, ako se katoličanke može z drugoverci. Kako naj sta jedina, ako se oba držita svojih verskih načel? Naša povest nam res kaže, kako je verna Roža spreobrnila svojega luteranskega moža k pravi veri in kako je potem še le prišla prava sreča in zadovoljnost v družino, a to je bil sad velikankega truda. V desetih drugih slučajih ne bi se to zgodilo. Knjiga je pisana za ljudstvo, tudi izobraženim Slovincem, ki se pečajo s poljščino, ugajala bi prav dobro. Dr. J. J.

»**Pamiętnik niewolnika afrykańskiego**«, X. Daniela Sorur Pharim Dén. Wydanie wzdobione 10 rycinami. W Krakowie, w drukarni »Czasu« Fr. Kluczyckiego in spolki. 1891. 8°. Str. 75. — Ta jako lepo natisnena in z izbornimi ilustracijami okrašena knjiga popisuje življenje znanega zamorskega duhovnika in misijonarja, p. Daniela. Ne samo življenjepis mora čitatelja zanimati, ampak tudi narodopisni podatki o srednjeafriških narodih, zlasti o »Dinka«-zamorcih, izmed katerih je tudi junak tega popisa. Posebno hvale vredna je knjiga zaradi slik, ki najbolj pojasnjuje popisovanje. — Spisal je knjižico o X. M. Czerminski, J. dr., zaslužni poljski pisatelj. Dr. F. L.

DRUGA SLOVSTVA.

»**Führer durch Bulgarien**« in Wort und Bild. Mit 25 Illustrationen und einer Karte der Balkan-Staaten. 1889. Würzburg-Wien. Verlag von Leo Wörl. 12°. Str. 61. Cena vez. 1 gld. 20 kr. — Ne samo potovalcem v vzhodnje dežele, marveč v obče prijateljem narodopisja bode prijetna in zanimiva ta drobna, a lepa knjiga. Za Slovana je Bolgarija s svojo zgodovino in svojim jezikom dvakrat zanimiva. Po kratkem časoslovnem zgodovinskem pregledu dobimo v knjigi natančne statistične podatke, potem pa nas spremlja knjiga kot vodnik po bolgarskih železničnih potih: 1. iz Pirota v Sofijo, Plovdiv in Drinopolje; 2. iz Plovdiva v Tir-

novo, Semenli-Jamboly-Burgas-Varno-Ručuk. Ob koncu nahajamo pregled bolgarskega vojaštva, denarja, zunanjih zastopnikov, kupčijstva in prometa. Nad vse pa se odlikuje 25 svetlo-pisanih slik, ki nam živo in izborno predočujejo bolgarske noše, obraze in najvažnejše stavbe. Zato je knjiga prav tako za čitatelja poučna, kakor potovalca. Pridejana je knjigi tudi karta balkanskih dežel, katera naj bi se v 2. izdaji nadomestila z boljšo.

»**Ein Spaziergang um die Welt**« von Alexander Graf von Hübner, vorm. k. k. österreichischer Botschafter in Paris und am päpstlichen Hofe. Leipzig. Heinrich Schmidt & Carl Günther. — To »klasično« delo, kakor je mnogi imenujejo, izhaja sedaj v 3. neizpremenjeni izdaji. Večkrat sem že nameraval in želel izpregovoriti o tem slavnem delu našega slavnega državnika, grofa Hübnerja. Nam Slovincem je prepotrebno, da se ozremo tem širše po svetu, čim ožja je naša domovina. O ko bi mogel sam pisati tako delo, pisati, kakor bi videl s svojimi očmi, prehodivši dežele in mesta od kraja do kraja zemlje, prebrodivši vsa morja! A ker more kaj takega le malokdo, torej je toliko vrednejše truda, ako čitamo poročila odličnega in jako omikanega moža, kateremu so bili vsi prostori odprti in vsi pomočki na izbiro, kar si jih more želeli popotnik.

Za danes omenjamo samo površno, da je delo v velikem (folio-) formatu in da obsega v 2. izdaji 462 strani na lepem, močnem in gladkem papirju. Velikih slik na celi strani je 88, manjših med tiskom 229. A vse so jasne, umetelno dovršene. Mnogo jih je narejenih po pisateljevih črticah. Vendar je cena primerno nizka in sicer 12 gld. nevezani knjigi, vezani v jednom zvezku 16 gld. 80 kr., v treh zvezkih pa 21 gld. 60 kr. Obdelujejo pa ti zvezki: 1. Severno Ameriko (pot skozi Zjedinjene države). 2. Japonsko in 3. Kitajsko cesarstvo — seveda le v obliki potopisa; vendar pa seza pisatelj prav mnogokrat globlje v notranje razmere, kakor tudi v zgodovino. Poleg tega omenjamo, da ima pisatelj tudi za katoliško vero gorko srce, dasi tega vedno ne povdarja.

Ob tej priliki naznanjamo, da bomo to vrsto slovstva, bodisi v katerem koli jeziku — natančno opazovali in o tem poročali čitateljem, ker se nam zdi jako imenitno.

Raznoterosti.

Naše slike.

1. **Josip Ogrinec.** Našim čitateljem se zdi morebiti čudno, da jim podajemo zopet sliko Ogrinčevo. Vzrok je pa ta-le: Sorodnik pokojnega pisatelja nam je postregel z dvema fotografijama, katerih jedna kaže Ogrinca, kakor je

narisan (kajpada večji) v štev. 4. v našem listu, druga pa v doprni sliki. Dasi je slika cele postave mična, vendar ne more, ako je majhna, jasno izražati obraza, tem manj, ker mora od risarja pa do čitatelja napraviti dosti dolgo pot, na kateri je v velikih nevarnostih. Tako tudi slika v 4. štev. ne izraža jasno obraza, dasi

ga je gosp. risar v svoji prvotni sliki dobro pogodil. Zato smo želeli podati čitateljem tudi prijazni, dobro zadeti obraz našega Ogrinca, da ga tem bolj spoznajo. Upam, da nam tega nihče ne zameri.

2. Jurij baron Vega. Naša slika na str. 340. je posneta prav po jeklorezu, kateri je bil narejen na Dunaju l. 1802. in po katerem je narejena tudi kamnotiskana slika v »Izvestjih kranjskega muzeja« l. 1838. Zaradi tega naj se čitatelji ne izpodtikajo nad neslovenskim podpisom. Rajši smo natančni, kakor da bi si po krivici prisvajali izvirnost. — Morebiti bomo o Vegi, ki se pravo za pravo piše po rodbini Veba (Veha je v kršnih bukvah), pisali še kaj več, kadar nanese prilika. Za danes omenjamo samo še to, kar nam je sporočil dobri prijatelj, da je čital l. 1846. vodja Likawetz na zboru zgodovinskega društva spis Kajetana Huber-ja, kape-lana v Kranju, s katerim se je spodbujalo občinstvo, naj postavi Vegi spomenik. Društveni odbor je sklenil to stvar vzeti v roke. Pozneje (1848) so hoteli mesto tega napraviti Vegovo stipendijo.

3. Dvojni pokop. Sliko razlaga pesem. Risar si je mislil dogodbo v starejših časih, katerim je zato tudi obleka obeh mož primerna. Zdela se je nam pesem tako lepa, da smo ji dali narediti ilustracijo.

4. Evropejska naselbina v južni Afriki. Za Afriko se zanima dandanes vsa Evropa. Naselbine se razvijajo zlasti v južni in zapadni Afriki. Malo naselbino nam kaže naša mala slika. Sicer pa bomo v tem listu še mnogo pisali o Afriki.

5. Mehika. O tem mestu govori že popis »Nekaj slik«, torej nam ni treba tukaj še več povedati.

6. Ognjenik Jorullo. Ta ognjenik je izmed najzanimivejših v novem svetu. Humboldt ga je natanko preiskal in tudi zgodovino njegovo, zlasti pa njegov postanek, popisal.

7. Žetev na otoku Cipru. Divni Ciper ni navduševal samo pesnikov, da so ga opevali, (zlasti pa njegovo »žlahtno kapljico«, ki spada med najboljše vina cele zemlje), ampak tudi slikarje in risarje. Zdela se nam je slika lepa dovolj, da jo podamo čitateljem.

8. Trst. Ta slika ni nič posebnega: kaže nam Trst, kakoršen je bil pred kakimi 10 leti. Potrudili se bomo, da podamo o priliki čitateljem lepšo in večjo sliko in sicer sedanjega Trsta.

Spominska plošča dr. Janez Bleiweisa. Dne 12. t. m. je odkrilo »Pisateljsko društvo« z drugimi slovenskimi društvi vred spominsko ploščo na hiši pokojnega dr. Jan. Bleiweisa, pred škofijo, šte. 16. »Pisateljsko društvo« je dalo vzditi ploščo, in priredilo veliko slovesnost, pri kateri je primerno, jedrnato, pa tudi navdušeno govoril gospod notar Luka Svetec, dober prijatelj pokojniku. Omenjal je zasluge Bleiweisove za slovstvo, omenjal njegovo vsestransko veljavo, njegove odlike, katerim se druži tudi ta, da se odkrije sedaj spominska plošča. Ker so njegov govor objavili drugi listi,

ni ga treba nam; opomnimo le, da ni sestavljen manj umno, kakor resnično. Spomeniška plošča ima napis:

V tej hiši je živel

Dr. Janez Bleiweis

vitez Trsteniški

in dne 29. novembra 1881 umrl.

Pisateljsko društvo.

12/7 1891.

»Matica Slovenska« in »Matica Hrvatska«. Prva je imela svoj redni veliki (26.) zbor dne 1. julija. Predsednik, gosp. prof. Marn, je omenjal v svojem govoru napredovanja »Matice Slovenske«, ki se kaže vsestransko. Gosp. tajnik je poročal o delovanju odborov v preteklem društvenem letu. Na novo sta bila letos v odbor voljena: gg. dr. Fr. Detela in dr. J. Starè. Zborovalo se je jako mirno. Skleneno je, da se »Slovenska Beseda« čisto opusti. Za predsednika je bil izvoljen 8. julija g. prof. Marn. »Matica Hrvatska« je zborovala dne 14. junija. Prof. Tade Smičiklas, predsednik tega cvetočega društva, se je spominjal raznih dogodkov, ki so od poslednjega zbora bili važni za »Matico«. Tajnik društveni, g. Iv. Kostrevčič, vseučilišni bibliotekar, je čital potem svoje izvestje o Maticinem delovanju, katero mora pač zadovoljiti vsakega rodoljuba. Najzanimivejše je, da so se knjige za l. 1890. v 7800 odtiskih v šestih tednih do cela razpečale med društvene člene. — Danes ne moramo več poročati. Tudi mi kličemo s tajnikom: »Matica Hrvatska« neki još dugo živi i cvate i uspieva!

Vuhred (Wuchern). Od kod se izvaja to ime župnije in občine tik Drave na koroški železnici? Precej zanesljivo se dá to dognati, ako se oziramo na cerkev v tem kraju pozidano in sv. Lovrencu posvečeno. Ker je več cerkev temu sv. mučencu posvečenih, n. pr. sv. Lovrenc v Pušavi, v Slov. Goricah, na Dravskem polju, reklo se je v začetku bržkone v tem kraju: sv. Lovrenc v Pohorju (im Bachern). Če kdo namreč z Marenberskega polja na levi strani Drave ogleduje kraj, ki je na desni strani Drave, vidi, da se cerkev sv. Lovrenca z vasio vred nahaja v ravnini celó blizu Pohorja, tako da jo od vzhodne, južne in zahodne strani obdaja visoko gorovje, Pogorje ali Pohorje; torej je cerkev kakor tudi vas zares v Pohorju.

Znano je, da Slovenci dežele, kjer so se Madjari naselili, imenujejo ogerske ali vogerske, t. j. pogorske dežele, in bržčas se je s trdo črko »p« tudi pri tem kraju nekaj enakega zgodilo, ter se izgovarjalo: sv. Lovrenc v Ohorju, za tem v Oherju, Ohreju, nadalje v Ohredi in v Uhredi, naposled pa v Vuhredi. Saj se tudi v maticinih knjigah zabeleženo najde ime: Vohred in Vuhred.

Prav isto se kaže tudi pri nemškem imenu tega kraja, ker se Pohorje v nemščini piše: Pachern, pa tudi Bachern. Znano pa je v obče, da se že v pisavi črki »B« in »W«, potem »a« in »o«, kakor tudi »o« in »u« mnogokrat zamenjujeta, posebno v izgovarjanju, tako da je iz »St. Lorenzen im Bachern« nastalo »St. Lorenzen im Bochern«, potem »Wochern« in naposled »Wuchern«. Tako je v poročni knjigi leta 1788. na prvi strani zapisan kraj, od koder sta zaročenca: »Wochern«. J. Č.